

Wintertest(je) met gezonde fundamentals

Nu grote rederijen besluiten om de Rode Zeeroute (die Azië met Europa verbindt) te vermijden en een langere route via

rond Kaap de Goede Hoop te kiezen stijgen de transportkosten. Daarnaast worden risicopremies gehanteerd. Bedragen als \$2000 per container niet vreemd. Daarbij komt nog dat het piekseizoen aanstaande is. Vanwege het Chinees nieuwjaar (10 februari) sluiten veel fabrieken in China. Op de gemiste productie wordt nu een voorschot genomen wat betekent dat er meer producten vervoerd moeten gaan worden. De hoge tarieven die tijdens de coronapandemie van toepassing waren worden nog niet gehaald (\$7000 of hoger). De Verenigde Staten blijven volop lenen om alle uitgaven te kunnen blijven betalen. Dat was geen groot probleem toen de rentestand laag was. Nu kost lenen weer geld en de Amerikanen zijn hard op weg om de betaling van de rente op de staatschuld tot grootste uitgave te laten zijn. De schuldenlast is 34 biljoen dollar. De rente is 1100 miljard dollar op jaarbasis, meer dan het defensiebudget. De inflatie is in 2023 gemiddeld uitgekomen op 3,8%. Dat was in 2022 nog 10%. Dat wil niet zeggen dat prijzen over de hele linie gedaald zijn. Er is een nieuwe berekeningsmethode gebruikt wat zeker ook een bijdrage heeft geleverd aan het relatief lage cijfer. 2024 blijft een black box. De haperende economie geeft nog veel onzekerheid. De stijging van de loonkosten leidt tot hogere prijzen. Dan blijven de voedselprijzen een bron van zorg. Afgelopen december stegen die prijzen met ruim 5%.

HET WEER

Het is flink kouder geworden. Inmiddels is er sprake van vorst in het hele land, Zeker als het onbewolkt is kan de temperatuur dalen tot 6 á 8 graden onder nul. Dit winterweer zal gedurende deze week nog blijven. Overdag met temperaturen rond het vriespunt en in de nachten licht tot matige vorst. Er zal zeker wat sneeuw van toepassing zijn. De wind waait matig tot vrij krachtig. Vanaf donderdag zal de dooi in gaan zetten. Met name de temperatuur overdag zal tot boven het vriespunt gaan oplopen. De huidige voorspellingen gaan uit van temperaturen boven

0 in de komende week. Daarbij kunnen de temperaturen oplopen naar 3 tot 7 graden. Ook de regen komt dan weer tevoorschijn. Ook voor de komende 2 weken worden temperaturen op of nabij normaal verwacht.

OLIE

Er waren flinke bewegingen in de olieprijs de afgelopen week. Van \$78,90 naar \$75,81 op woensdag, naar \$79,06 op donderdag om de week af te sluiten op \$78,90 per vat. Met name op woensdag was de markt even van slag. Ontploffingen in Iran zorgden voor angst dat de oorlog tussen Israël en Hamas zich verder zou uitbreiden. Dat er ook berichten waren dat de werkgelegenheid in de VS daalde in november en de productiesector kromp in december was van onvoldoende belang om voor dalende prijzen te zorgen. De daling zette wel in toen bleek dat er geen verdere escalaties waren in het Midden-Oosten. Er kwam later nog een storing in de aanvoer bij. Demonstranten in Libië stopten de productie van de Sharara- en El-Feel-velden van de OPEC-producent, die samen normaal ongeveer 365.000 vaten per dag pompen. De sluiting van het Libische olieveld is prijs ondersteunend, maar de echte zorgen en onzekerheid voor de markt blijven geconcentreerd rond de spanningen in het Midden-Oosten. Talrijke rederijen mijden de Rode Zee na een golf van aanvallen. Er zou een potentiële stijging van \$3 tot \$4 per vat kunnen zijn voor de olieprijs als gevolg van een langdurige en volledige omleiding van de stromen door verstoringen in de Rode Zee. Er worden politieke stappen voorbereid om te proberen de regionale spanningen in het Midden Oosten in bedwang te houden. OPEC+ zal begin februari bijeenkomen om de huidige productiequota te herzien. Voorlopige gegevens over de Amerikaanse commerciële voorraden laten een daling zien van 7,4 miljoen vaten, wat meer is dan de markt had verwacht. Daardoor stegen de olieprijsen eerst even. Uiteindelijk daalde de prijs op vrijdag weer omdat officiële gegevens in de Verenigde Staten lieten zien dat werkgevers in december meer werknemers in dienst hebben genomen en de lonen zijn verhoogd. De hoop op renteverlagingen vervloog wat de toekomstige vraag naar olie ook temperde.

KOLEN

De kolenprijs steeg deze week weer eens een keer en liep op van €95,81 naar €103,55 per ton. De prijzen volgden het hele energiecomplex. Die stijging volgde na een periode van daling die vooral werd veroorzaakt door waterstanden. Zowel hoge rivierwaterstanden als laagwaterproblemen hebben invloed gehad op het transport van steenkool van importterminals naar elektriciteitscentrales. De algemene regel in kolenland is dat zolang de binnenvaart beperkt is, de vraag naar kolenimporten naar Europa doorgaans lager is. De stijging van afgelopen week vindt haar oorzaak in voorspelde koude temperaturen en de lage windopwekking. Dat betekent dat de vraag naar conventionele energie- en warmtegeneratoren gaat toenemen. Deze prijsstijging wordt niet echt gedeeld door andere grote mondiale knooppunten, wat de Europese kolenmarkt aantrekkelijker maakt en in de nabije toekomst een sterker aanbod zou moeten ondersteunen. Vooralsnog blijft de markt kampen met een extreem slechte liquiditeit, waarbij de handel vooral gericht is op korte termijn producten.

GAS

De gasprijzen zijn vorige week gestegen. Dat is vrij logisch gezien de daling van de temperatuur. De vraag naar gas zal daardoor gaan toenemen. De mate van stijging is nog vrij beperkt. Dat wil zeggen dat de stijging gecontroleerd is en er geen paniek van toepassing is. De fundamentals zijn dan ook gezond. Met een storage van 87%, die naar verwachting eind januari richting 70% zal gaan worden dan ook geen problemen verwacht. Het weer blijft dan ook de belangrijkste richting gever. Die voorspellingen zijn sterk wisselend. Als gedurende de week een update komt zal de prijs daar zeker op reageren. Deze week zal het vrij koud blijven, maar niet afwijkend van het gemiddelde. Het is dan ook een kleine test voor de markt, waar met vertrouwen naar wordt gekeken. Het Rode Zee conflict blijft en dat zorgt ervoor dat de LNG vaart omgeleid wordt en noodgedwongen moet kiezen voor een langere route. Dat betekent meer kosten. Aan de andere kant zijn de temperaturen in Azië boven gemiddeld en is de vraag naar LNG dan ook niet extreem. De gasstromen vanuit Noorwegen draaien momenteel op volle capaciteit en er staat de komende week slechts een kleine onderhoudsonderbreking gepland. Afnemende windproductie kan wel zorgen voor meer vraag vanuit de elektriciteitscentrales.

POWER

De powerprijzen volgen de gasprijzen. Met het dalen van de temperatuur wordt altijd als eerste naar Frankrijk gekeken. Omdat de ruimteverwarming veelal elektrisch is zal de stroomproductie in Frankrijk moeten gaan toenemen om aan de stijgende vraag te blijven voldoen. Die productie zit nu iets boven de 80%. Er moeten nog wel wat centrales bijkomen maar dit geeft nog geen paniek in de markt. De wind blijft komende dagen en zal pas volgende week gaan afnemen. In het noorden van Europa is het extreem koud. In Scandinavië worden momenteel recordtemperaturen onder nul gemeten. Dat heeft gevolgen voor de stroomvraag en de stroomprijs. In Finland kwamen er stroomprijzen op de borden van €4000 per MWh. Dalende temperaturen, een stijgende vraag en uitval van centrales waren de veroorzakers. De impact voor Nederland is nihil. De reden daarvoor is dat Nederland maximaal exporteert en er dus een technische grens is bereikt. Afgelopen week was de vraag naar elektriciteit laag en de productie door windmolens hoog. Dat leidde weer tot een aantal uren met negatieve prijzen op de spotmarkt. De eerste twaalf uur van 2024 kenden een stroomprijs onder de €1 per MWh. Vijf uren lagen iets onder nul. De oorzaak was de storm Henk. Ook in Duitsland zorgde dit voor negatieve uren (€-1,38 per MWh).

EMISSIONS

De koolstofprijzen zijn afgelopen week gedaald. De EUA-veilingen keren op 15 januari terug na een pauze van een maand. Het is gebruikelijk dat de koolstofmarkt niet zo sterk reageert op de andere fundamentals van het energiecomplex. Het lijkt er dan ook op dat de daling wordt veroorzaakt door handelaren die nieuwe shortposities zijn gaan opbouwen met het oog op de terugkeer van de veilingen. Pas dan zal er een meer eerlijke prijs zichtbaar worden. De week sloot op €74,01 per ton.

OUTLOOK

GAS

GEEN PANIEK OP GASMARKT

De temperaturen blijven zo rond de gemiddelde waarden hangen. Dat zorgt, samen met de gezonde fundamentals, voor een ontspannen sfeer op de gasmarkt. Als de spanning in het Midden-Oosten door bemiddeling wat weggenomen zou kunnen worden is een daling van de prijzen mogelijk. De wind zal in de loop van de week wat gaan afnemen zodat de vraag vanuit de elektriciteitscentrales toe zal nemen. Een echte druk op de prijzen ligt deze week niet in de lijn der verwachting. Cal25 baseload **steeg** van 33,10 naar 35,81 €/MWh. De spotmarkt (TTF) handelt op 32,95 €/MWh. Op maandag 8 januari 2024 noteerde de spotmarkt een prijs van 34,60 €/MWh. Die daalde op dinsdag naar 32,15 €/MWh.

POWER

WIND NEEMT AF

De prijzen op de spotmarkt zullen naar verwachting deze week weer wat gaan oplopen door een afnemende windenergieproductie. De opwekking zal beneden het gemiddelde liggen, vooral in Duitsland en Nederland. De CO2 prijzen zijn gedaald. Cal25 baseload **steeg** van 91,29 naar 93,42 €/MWh. De spotmarkt (EPEX) handelde op 91,22 €/MWh. Op maandag 8 januari 2024 noteerde de spotmarkt een prijs van 99,59 €/MWh.